

20. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-І // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, N 35-36, N 37, ст.446.

21. Рішення Конституційного Суду України у справі конституційним зверненням товариства з обмеженою відповідальністю "Пріма-Сервіс" ЛТД щодо офіційного тлумачення положення пункту 7 частини третьої статті 129 Конституції України та за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини шостої статті 12, частини першої статті 41 Кодексу адміністративного судочинства України, частини другої статті 197 Цивільного процесуального кодексу України, а також частини восьмої статті 81-1 Господарського процесуального кодексу України (справа про фіксування судового процесу технічними засобами) від 08.12.2011 № 16-рп/2011 // Вісник Конституційного суду України. – 2012. – № 1. – С. 31.

22. Кампо В. Фіксування судового процесу технічними засобами: проблеми сучасної конституційно-судової практики [Електронний ресурс] / В. Кампо // Віче. – 2013. – № 2. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3478/>.

23. Гаврилюк О. О. Процесуальне значення і реалізація принципу гласності та відкритості адміністративного судочинства [Електронний ресурс] / О. О. Гаврилюк // Архів Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VZjui/2009_2/2009_2_18.pdf.

24. Стефанюк В. Гласність судового процесу та його повна фіксація / В. Стефанюк, М. Лукашова // Закон і бізнес. – 2001. – № 10.

25. Безюсюк А. М. Щодо форм фіксування кримінального провадження за новим КПК України [Електронний ресурс] // Науково-практична Інтернет-конференція. Секція № 5 / "Актуальна юриспруденція" Юридичні науково-практичні Інтернет-конференції. – http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=558%3A150513-01&catid=70%3A5-0513&Itemid=86&lang=ru.

26. Словник української мови: В 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – Київ: Наукова думка, 1970–1980. – Том 6, 1975.

27. Самочорнова О. А. Інформаційна насиченість та інформативність тексту / О. А. Самочорнова // Вісник Житомирського державного університету. – 2010. – Випуск 52. – С. 225–228.

УДК 343.51:343.52

І. М. Михайлов

**СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНІ ДІЯННЯ ЗЛОЧИНУ,
ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ.199 КК УКРАЇНИ:
ПОНЯТТЯ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА**

Статтю присвячено дослідженню характеристики суспільно небезпечних діянь щодо незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених марок акцизного збору, голографічних захисних елементів, підробленої національної валюти України у вигляді банкнот чи металеві монети, іноземної валюти, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї.

Ключові слова: злочин, виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну, збут.

Статья посвящается исследованию характеристики общественно опасных деяний относительно незаконно изготовленных, полученных или поддельных марок акцизного налога, голографических защитных элементов, поддельной национальной валюты Украины в виде банкнот или металлической монеты, иностранной валюты, государственных ценных бумаг или билетов государственной лотереи.

Ключевые слова: преступление, изготовление, хранение, приобретение, перевозка, пересылка, ввоз в Украину, сбыт.

The article is dedicated to research characteristics of socially dangerous acts with respect to illegally produced, received or counterfeit excise duties' signs, holographic protective elements, counterfeit national currency of Ukraine, foreign currency, state securities and state lottery tickets.

Key words: crime, producing, keeping, acquirement, transportation, transfer, importation into Ukraine, sale.

Доповнення у 2012 р. до редакції ст.199 КК України (фактичне технічне переміщення) таких предметів злочину як марки акцизного податку та їх голографічні захисні елементи відобразилося ширшим переліком дій об'єктивної сторони (з чотирьох днів, передбачено сім), конкретизацією мети як обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони та посиленням відповідальності з урахуванням значно суворіших санкцій. Насправді, при детальному аналізі з'являється ряд неузгоджених теоретичних питань, які проявляються у вигляді протиріч у процесі правозастосування. Тому визначаємо потребу їх детального дослідження та визначення шляхів їх коректування.

Праці П.П. Андрушка, Н.О. Гуторової, О.О. Дудорова, І.В. Сингаївської, С.С. Тучкова, О.О. Кашкарова, С.І. Марка, Т.Г. Крижанівської є науковим підґрунтям нашого дослідження.

Мета статті – з'ясувати сутність суспільно небезпечних діянь, що становлять об'єктивну сторону злочину, передбаченого ст.199 КК України та визначити їх особливі характеристики з урахуванням предмета злочину.

Об'єктивною стороною злочину визнають зовнішню сторону (зовнішнє вираження) злочину, яка виступає як процес суспільно небезпечного й протиправного посягання на охоронювані законом інтереси, що розглядається з його зовнішнього боку з точки зору послідовного розвитку тих подій і явищ, що починається зі злочинної дії (бездіяльності) суб'єкта та закінчується настанням злочинного результату[1, с. 9]. Злочинний результат у вигляді суспільно небезпечних наслідків у закінченому злочині настає завжди. Однак, не слід плутати обов'язковість суспільно небезпеч-

них наслідків для меж доказування складів злочину, залежно від особливостей конструкції злочину. Злочин, передбачений ст. 199 КК України є формальним, тому суспільно небезпечні діяння та їх характеристика є ознаками, що мають першочергове значення.

Вичерпний перелік суспільно небезпечних дій визначений у диспозиції кримінально-правової норми, передбаченої ст. 199 КК України налічує сім альтернативних суспільно небезпечних дій: виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених марок акцизного збору, голографічних захисних елементів, підробленої національної валюти України у вигляді банкнот чи металеві монети, іноземної валюти, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї. Учинення хоча б одного з діянь уже складає закінчений склад злочину. Такий техніко-юридичний прийом законодавця виконує функції легального тлумачення.

Постає питання термінологічної узгодженості та з'ясування змісту суспільно небезпечних діянь стосовно "виготовлення... незаконно виготовлених" та "виготовлення... незаконно підроблених" марок акцизного збору, голографічних захисних елементів та розуміння терміну "виготовлення" підробленої національної валюти України у вигляді банкнот чи металеві монети, іноземної валюти, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї.

Щодо визначення поняття "виготовлення" офіційну позицію має Верховний Суд України, у п. 5 постанови визначає, що склад злочину утворює як повна імітація грошового знака чи державного цінного папера, так і істотна фальсифікація тим чи іншим способом справжніх грошових знаків чи державних цінних паперів, що робить можливим досягнення мети їх збуту і, за задумом винного, у звичайних умовах ускладнює або зовсім виключає виявлення підробки[2, с. 109].

Згідно з постановою Правління НБУ від 17 листопада 2004 р. № 547 [3], на підставі якої безпосередньо здійснюється регулювання цих суспільних відносин, надається визначення підроблених та перероблених банкнот та монет. Підробленими визнаються банкноти (монети), які виготовлені будь-яким способом, уключаючи промисловий, у супереччя установленому законодавством України порядку, та імітують (фальсифікують) справжні банкноти (монети), введені Національним банком в обіг. До підроблених належать також перероблені банкноти (монети), на яких будь-яким способом (наклеюванням, малюванням, друкуванням тощо) змінено зображення, які визначають номінал, рік затвердження зразка (виготовлення), банк-емітент, інші реквізити та елементи дизайну та які за зовнішнім виглядом можуть бути сприйняті як справжні банкноти (монети).

Щодо цього поняття існують такі визначення в юридичній літературі: виготовлення підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї полягає у створенні предметного зображення, зовнішньо схожого зі справжніми грошовими знаками, державними цінними паперами, білетами державної лотереї[4, с. 110]. Однак постає питання стосовно бездокументарних цінних паперів, що не можуть проявлятися у вигляді предметного зображення, а є лише записом, що міститься в депозитарній системі.

Під виготовленням підроблених цінних паперів у ст.ст. 199 і 224 КК України слід розуміти комплекс активних дій винної особи, направлений на створення цінного папера, який фактично відповідає вимогам, що висуваються до такого роду документів, проте не передає й не підтверджує жодних відповідних прав[5, с. 119].

Автор дисертаційного дослідження "Підроблення як спосіб учинення злочину" С.С. Тучков дійшов висновку, що підроблення – це усвідомлена цілеспрямована дія, спрямована на створення нової речі – аналога справжньої або видозмінення справжньої з метою надати їй нових ознак або якостей за допомогою предметів матеріального світу. Таким чином, підроблення складається з двох форм – виготовлення та перероблення. Виходячи з положень чинного законодавства, підходів до визначення підроблення в науці кримінального права, під виготовленням слід розуміти повне підроблення будь-якої речі, інакше кажучи, створення підробки "з нуля". А під переробленням – унесення певних змін до справжньої речі з метою надати їй нових якостей [6, с. 67–68].

У попередній редакції ст. 216 КК України кримінальна відповідальність передбачалася за виготовлення та підроблення марок акцизного збору, голографічних захисних елементів. Тобто, законодавець убачав необхідність у розрізненні відповідних діянь щодо згаданих предметів злочину.

О.О. Дудоров при наданні кримінально-правової характеристики злочину, передбаченого ст. 216 КК України визначав незаконним виготовленням марок акцизного збору та контрольних марок виготовлення з порушенням дозвільної документації, так і виготовлення марок на підприємстві, яке не має права на їх виготовлення, тобто здійснено неналежним виробником. Поняття "підроблення" визначено як *повне виготовлення* фальшивих марок або захисник голографічних елементів будь-яким способом (типографський, ксерокопіювання, малювання, фотографування, тиснення, наклеювання, комп'ютерна графіка), так і *часткове підроблення*, тобто внесення у справжні марки чи елементи неправдивих відомостей (зміна їх реквізитів) [7, с. 246–247]. Тобто, поняття "підроблення" охоплює повне виготовлення і часткове підроблення.

Г.Ф. Поленов, доводив, що термін "виготовлення" є синонімом терміна "підроблення" і позначає як повне, так і часткове фальшування. Однак,

коли ці терміни використовується разом, під виготовленням розуміється тільки повне фальшування, а під підробленням – часткове [8, с. 54].

У пошуках відмінності в поняттях “незаконне виготовлення” та “підроблення”, які зазначаються у ст. 216 КК України зазначено, що під незаконним виготовленням розуміється саме інтелектуальне підроблення, а під підробкою – будь-яке матеріальне, повне або часткове, що узгоджується із загальноприйнятим розумінням поняття підроблення. Поняття підроблення охоплює обидві можливі форми вчинення дій. Таким чином, немає необхідності додатково передбачати в тексті статті термін “незаконне виготовлення” [6, с. 51, 182].

Уважає необґрунтованим висновок про вилучення з тексту статті “незаконне виготовлення” Т. Крижанівська, пояснюючи, що не може тлумачити законодавця та передбачити, що він мав на увазі під тим чи іншим терміном, а маємо виходити з фактично закріпленого в ст. 216 КК України. Тому, перш за все необхідно з’ясувати, хто може бути суб’єктом таких діянь. Так, незаконне виготовлення зазначених предметів може здійснюватися їх законним виробником. Ним виготовляються не фальшиві, а справжні марки, але за відсутності правових підстав або з порушенням установленого порядку такого виробництва. А підроблення предметів, передбачених ст. 216 КК України це їх повне підроблення неналежним суб’єктом, яким не має права на їх виготовлення будь-яким способом; унесення змін у справжній документи (часткове підроблення) суб’єктом, який не має права на їх внесення [9, с. 125].

Тобто, термін “виготовлення” надається через поняття “підроблення” і навпаки, що доводить про співвідношення цих термінів як синонімів. На наш погляд, немає потреби заміни термінів “виготовлення” на “підроблення” у чинній редакції ст. 199 КК України. По-перше, роз’яснення нормативно-правових актів упорядковує це питання наданим визначенням (мається на увазі згадана постанова НБУ); по-друге, пропозицію С.С. Тучкова про недоцільність використання термінологічного словосполучення “виготовлення підроблених” і заміни на однослівний термін “підроблення” [6, с. 67–68] ставимо під сумнів. Річ у тім, що це поверне нас до застосування звороту “підроблення... незаконно підроблених”, який залишився в чинній редакції ст. 216 КК України.

На думку Т. Крижанівської, граматично правильним було визначити назву ст.216 у такій редакції “Незаконне виготовлення, використання, підроблення марок акцизного збору чи контрольних марок або збут таких підробок, а також збут незаконно виготовлених чи використаних марок акцизного збору або контрольних марок” [9, с. 126]. Однак, маємо зауваження до такої пропозиції. Погоджуючись з С.С. Тучковим, що, коли йдеться про виготовлення, то воно завжди повинне бути незаконним. А інакше виготовлення, наприклад, грошей, цінних паперів, білетів державної лотереї, марок

акцизного збору чи контрольних марок не буде кримінально каранім[6, с. 68]. Тому немає потреби наголошувати при повному переліку суспільно небезпечних дій про їх незаконність, це штучно збільшує обсяг назви статті, яка має відповідати вимогам – ясності, лаконічності, чіткості. Саме останньої риси позбавлена друга частина запропонованої назви “збут таких підробок, а також збут незаконно виготовлених чи використаних марок”. Потребує додаткового обґрунтування визначена Т. Крижанівською позиція щодо “збуту незаконно використаних марок”.

Використання незаконно виготовлених або одержаних, а також підроблених марок, що визначалася альтернативною формою об’єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 216 КК України тлумачили як маркування такими марками алкогольні напої та тютюнові вироби. Використання голографічних захисних елементів означає нанесення їх на документи і товари захист яких запроваджується[10, с. 668].

Сам процес маркування та знаходження маркованої продукції під контролем винної особи фактично є суспільно-небезпечною дією як зберігання, що визнається триваючим злочином, а в разі оплатного чи безоплатного відчуження марок з продукцією визнається збутом. Тому “використання” поряд зі “зберіганням” у переліку суспільно небезпечних діянь свідчило б про зайве дублювання, що значно знижує ефективність правозастосування.

Сосовно “виготовлення” та “підроблення” цілком зрозуміло, що відбувся процес уніфікації термінів. Тому “виготовлення” є об’ємним поняттям, що вкочає повне відтворення предметів аналізованого злочину, що здійснюється неналежним виробником або з порушенням визначеної дозвільної процедури, або часткове видозмінення справжніх. Тому немає потреби штучно створювати відмінності понять, що належать до синонімічного ряду.

Для уникнення тавтології, дублювання в кримінальному законі понять “виготовлення” та “підроблення” пропонувалася назва ст. 216 КК (чинної в такій редакції до 2012 р.) – “Підроблення марок акцизного збору або контрольних марок, використання або збут таких підробок” [6, с. 67, 183]. Водночас породжує нову проблему “підроблення – підробок”, що є проявом недосконалості мови кримінального закону.

Момент закінчення злочину пропонується пов’язувати не з тією або іншою стадією процесу виготовлення, а відтворення хоча б одного екземпляра підробленої валюти, державного цінного папера чи білетів державних лотерей, марок акцизного податку.

Під зберіганням підроблених грошей, державних цінних паперів і білетів державної лотереї потрібно розуміти умисні дії, пов’язані із перебуванням указаних предметів у володінні винного. На кваліфікацію не впливає час і місце зберігання підробок, було таємним чи відкритим, а також те, чи особа їх придбала, викрала чи виготовила сама, або якій їх

передали на зберігання [7, с. 45]. Зберігання – це умисні дії, які полягають у володінні (незалежно від тривалості в часі) підробленої грошової одиниці, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, що можуть знаходитися як при особі (у руках, одязі, речах, багажі), так і обраному нею місці (транспортному засобі, житлі, іншому приміщенні тощо) [4, с. 299]. Зберігання характеризується безперервністю здійсненням протягом певного часу й визнається триваючим злочином.

Суспільно небезпечне діяння у вигляді “зберігання” уперше криміналізовано стосовно марок акцизного податку та голографічних елементів як закінченого злочину. Тому тлумачення відповідного терміна матиме особливості, ураховуючи існуючий порядок, який регулює процес виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів[11]. Так, у постанові КМУ № 1251 від 27 грудня 2010 р. встановлено, що продавець зберігає марки у своїх приміщеннях або згідно з договором у приміщеннях банківських установ. Приміщення, у якому зберігаються марки, повинні бути ізольованими, технічно укріпленими, обладнані засобами охороннопожежної сигналізації.

Особливість бездокументарного цінного папера є обліковий запис на рахунку в цінних паперах депонента в депозитарній установі. Відповідно сам рахунок є носієм інформації, який зберігається в системі депозитарного обліку цінних паперів та є еквівалентом паперового цінного папера. Документальним підтвердженням наявності на певний момент часу прав на цінні папери та прав за цінними паперами депонента є виписка з рахунка в цінних паперах депонента, яка видається депозитарною установою. Отже, виготовлення бездокументарних цінних паперів є внесення недійсних відомостей до облікового запису.

Відповідно до ч. 2 ст. 5 Закону України “Про депозитарну систему України” рахунок у цінних паперах депозитарної установи, на якому зберігаються та обліковуються цінні папери, відкривається депозитарній установі [12]. Відповідно нівелюється фактично здійснення сторонньою особою такої дії як зберігання підроблених відомостей облікового запису на рахунку в цінних паперах, оскільки зберігання здійснюється в межах депозитарної системи її визначеними учасниками.

У монографічній літературі, придбання – це набуття в оплатній чи безоплатній формі винним підроблених грошей, цінних паперів або білетів лотереї будь-яким способом (купівля, обмін, отримання в дарунок, у вигляді оплати боргу, отримання як оплати за надані послуги чи виконану роботу, вигравш в азартні ігри, одержання в позику, привласнення зазначених предметів тощо) [4, с. 119]. Погоджуємося з положенням, що придбання, як ознака об’єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 199 КК України має тлумачитися не лише з урахуванням способів одержання

речей, що відомі цивільному праву, а більш широко. Це доводить, що придбання особою підробок із метою збуту можливе без передуючої йому дії збуту, тобто, наявність бажання відчужити підробки та добровільність передачі їх особою, яка їх зберігала, є не обов'язковою умовою їх придбання [4, с. 121]. Закінченим злочин вважається з моменту отримання під час придбання підроблених грошових знаків України, іноземної валюти, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, за умови, що особа усвідомлювала їх підробленість та мала на меті їх збут.

Під придбанням предметів злочину, зазначених у ст. 199 КК України, слід розуміти набуття винним (платне або безплатне) можливості володіти, користуватися та розпоряджатися ними будь-яким способом [13, с. 107]. Визначення надане в дисертаційному дослідженні С.І. Марко вважаємо неточним, оскільки набуття можливості володіти, користуватися та розпоряджатися є "цивілістичною тріадою", яка є змістом права власності, а на придбання незаконних предметів не може поширюватися право власності.

Потребує змін положення, передбачене п. 12 постанови Пленуму ВСУ від 12 квітня 1996 р. № 6 [2], яке передбачає, що слід кваліфікувати як виготовлення підроблених грошей чи державних цінних паперів дії особи, яка свідомо придбала підроблені гроші чи державні цінні папери з метою їх наступного збуту й для надання їм більшої подібності до справжніх внесла до них додаткові підробки, які створювали можливість перебування їх в обігу. Річ у тім, що у відповідному положенні не врахована чинна редакція ст. 199 КК, тому дії особи, яка свідомо придбала підроблені гроші чи державні цінні папери і внесла до них додаткові зміни, для надання їм більшої подібності до справжніх, що створило можливість перебування їх в обігу слід кваліфікувати як придбання, додаткові зміни, для надання їм більшої подібності до справжніх є виготовленням; зберіганням підроблених грошей чи державних цінних паперів, яке триватиме до їх відчуження. Отже, придбання – це отримання винним підроблених грошових знаків України, іноземної валюти, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку будь-яким способом.

Під перевезенням – це їх переміщення транспортними засобами з одного місця в інше як на території України, так і за її межами. Отже, переміщення за допомогою будь-якого транспорту зазначених предметів через державний кордон визнається як перевезення (у випадку вивезення підробок із території країни). Оскільки окремо акцентується увага на ввезенні в Україну – це переміщення за допомогою будь-якого транспортного засобу через митний кордон України предметів злочину, для постійного чи тимчасового місцезнаходження їх в Україні.

У дослідженнях, присвячених цій темі стосовно поняття "перевезення" пропонувалося його: 1) виключити, оскільки у момент перевезення

винна особа забезпечує переміщення й збереження предмета злочину, передбаченого ст.199 КК України, тобто здійснює функції зберігання й має вільний доступ і можливість контролювати вищезгадані предмети злочину, на відміну від пересилки [5, с. 123-124]; 2) замінити терміном "переміщення через кордон України", під яким слід розуміти ввезення на територію України та вивезення з території України [4, с. 125]. 3) замінити терміни "ввезення в Україну", "перевезення" та "пересилання" замінити на "переміщення" [13, с. 110]. Ми схилиємось до думки про потребу уніфікації термінів поняття "перевезення" має охоплювати як перевезення в межах держави, так і ввезення в Україну та вивезення з території України зазначених предметів.

Під пересиланням – це переміщення зазначених предметів у просторі шляхом відправлення поштою, посильним з одного місця в інше. До того ж злочин вважається закінченим з моменту відправлення посилки, багажу, листа із зазначеними предметами, незалежно від того, отримав адресат чи ні [14]. На наш погляд, пересилання є способом відчуження, що поєднане з використанням послуг третіх осіб, тому виокремлення у переліку діянь вважаємо зайвим.

"Збут" розуміють як будь-яке умисне відчуження (платне чи безоплатне) зазначених предметів (використання як засобу платежу, продаж, розмін, обмін, дарування, передача в борг і в рахунок покриття боргу, програш в азартних іграх тощо). Деякі науковці тлумачать збут як оплатне або безоплатне введення в обіг під виглядом справжніх цінних паперів [5, с. 121]. Постає питання кваліфікації відчуження особі, поінформованій про підробленість зазначених предметів. Тому вважаємо "введення в обіг" не обов'язковою ознакою збуту. Збут - це умисне відчуження зазначених предметів в оплатній і безоплатній формі, особою, яка усвідомлює наявність ознак підроблення та незаконність одержання предметів збуту.

Водночас учинення послідовно декількох діянь стосовно одного предмета злочину (наприклад, виготовлення з метою збуту, а в подальшому їх зберігання і збут підробок) за наявності єдиного умислу, який охоплював учинення цих діянь, не утворюватиме повторності.

Отже, виготовлення підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку - це умисна дія, яка полягає у створенні предметного зображення грошових знаків, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку, зовнішньо схожого зі справжніми або внесенням змін до справжніх предметів (у т.ч. незаконне внесення змін до облікового запису на рахунку в цінних паперах).

Потребує змін до облікового запису, передбачене п. 12 постанови Пленуму ВСУ від 12 квітня 1996 р. № 6 виготовлення підроблених грошей чи державних цінних паперів дії особи, яка свідомо придбала підроблені гроші чи державні цінні папери з метою їх наступного збуту й для надання їм

більшій подібності до справжніх внесла до них додаткові подробиці слід кваліфікувати як придбання, виготовленням і зберігання підроблених грошей чи державних цінних паперів (також білетів державних лотерей та марок акцизного податку), яке триватиме до їх відчуження.

Для виправлення недосконалості мови кримінального закону, потребує змін ст. 199 КК України щодо термінологічного звороту “виготовлення... незаконно виготовлених” та необхідності уніфікації термінів пропонуємо у ст. 199 КК України передбачити такі суспільно небезпечні діяння: виготовлення, зберігання, придбання, перевезення та збут підробленої національної та іноземної валюти, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї, незаконно одержаних або підроблених марок акцизного збору.

Використана література:

1. Кудрявцев В. Н. Объективная сторона преступления/ В. Н. Кудрявцев. – М.: Госюриздат, 1960. – 244 с.
2. Про практику розгляду судами кримінальних справ про виготовлення або збут підроблених грошей чи цінних паперів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.04.96 № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v00067000-96>.
3. Про затвердження Правил визначення платіжності та обміну баннот і монет Національного банку України: Постанова Правління Національного Банку України від 17 листопада 2004 р. № 547 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 49. – Ст. 3221.
4. Сингаївська І. В. Фальшивомонетництво в Україні: кримінально-правовий та кримінологічний аспекти: Монографія/ І. В. Сингаївська. – Луганськ : Віртуальна реальність, 2010. – 358 с.
5. Кашкаров О. О. Кримінально-правова характеристика злочинів у сфері випуску та обігу цінних паперів: дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Кашкаров Олександр Олександрович. – Харківський національний ун-т внутрішніх справ. – Х., 2006. – 219 с.
6. Тучков С. С. Підроблення як спосіб учинення злочину : дис... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Тучков Сергій Сергійович. – Запоріжжя, 2005. – 218 с.
7. Дудоров О. О. Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика : [монографія] / О. О. Дудоров. – К. : Юридична практика, 2003. – 924 с.
8. Поленов Г. Ф. Ответственность за похищение, подделку документов и их использование / Г. Ф. Поленов– М. : Юридическая литература, 1980. – 72 с.
9. Крижанівська Т. Поняття підроблення марок акцизного збору, контрольних марок та голографічних захисних елементів (216 КК України) / Т. Крижанівська // Підприємство, господарство і право. – 2009. – № 5. – С. 123-126.

10. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка]. – [7-те вид., переробл. та доповн.]. – К. : Юридична думка, 2010. – 1288 с.

11. Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів: постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2010 р. №1251 // Офіційний вісник України. –2011. –№1. –Ст. 35.

12. Про депозитарну систему України: Закон України від 06.07.2012 // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – 39. – Стор. 2074.

13. Марко С. І. Кримінально-правова характеристика виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою збуту або збуту підроблених грошей, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї : дис... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Марко Сергій Іванович. – Львів, 2009. – 220 с.

14. Андрушко П. П. Коментар до ст. 199 КК / П. П. Андрушко // Юридичний вісник України. – 2001.– № 39.– С. 17-24.

УДК 343.192

О.А. Панасюк

**ДІЯЛЬНІСТЬ СУДУ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ
ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ПРАВА ПОТЕРПІЛОГО
НА ВІДШКОДУВАННЯ (КОМПЕНСАЦІЮ) ШКОДИ
В СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ**

Статтю присвячено дослідженню проблеми реалізації права потерпілого на відшкодування (компенсацію) шкоди в кримінальному провадженні, зокрема шляхом подання цивільного позову на стадії судового розгляду. Особливо акцентовано увагу на ролі суду в забезпеченні цього права потерпілого в ситуації невизначеності законодавчого регулювання цього питання.

Ключові слова: *суд першої інстанції, судовий розгляд, потерпілий, цивільний позов у кримінальному процесі, розсуд суду.*

Статья посвящена исследованию проблемы реализации права потерпевшего на возмещение (компенсацию) вреда в уголовном производстве, в частности путем подачи гражданского иска на стадии судебного разбирательства. Особенно акцентировано внимание на роль суда в обеспечении этого права потерпевшего в ситуации неопределенности законодательного регулирования данного вопроса.

Ключевые слова: *суд первой инстанции, судебное разбирательство, потерпевший, гражданский иск в уголовном процессе, усмотрение суда.*

The article is devoted to the investigation of the problem concerning realization of the victim right for redress (compensation) for damages in criminal proceedings, in particular, by filing a civil lawsuit at the trial stage. The special attention is